
imię, nazwisko, klasa

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM (30 punktów)

Czas trwania – 45 min.

Przeczytaj podany tekst oraz wykonaj zadania.

TEKST

Tułaczka Odysusza

Odysusz znajdował się na Scherii, wyspie zamieszkałej przez Feaków. Z dala od reszty ludzi wiodą oni życie zbożne i spokojne. Są wybornymi żeglarzami, lecz wyprawiają się na morze jedynie dla przyjemności: nie znają ani handlu, ani wojen.

Okręty ich lecą po morzu prędzej niż myśli. Nie potrzebują steru, albowiem statki posiadają własną duszę, która rozumie zamiary podróżników. Są to jakby okręty widma i mkną wśród fal otoczone chmurami i mgłą. Nie wiedzą, co to niebezpieczeństwa; morze dla nich jest zawsze gładkie i spokojne, Feakom życie upływa jakby na wiecznym ucztowaniu. Lubią muzykę i wszystkie igrzyska, ubierają się bogato, mieszkają wspaniale, mają łóżka miękkie, w których wypoczywają po ciepłej kąpieli. Wolą tańczyć niż wywijać mieczem lub dzidą. Skołatanemu rozbitkowi Scheria wydawała się bajką, wylęglą z tęsknot w długie ponure godziny nawałnicy morskiej.

Pałac króla Alkinoosa miał ściany ze spżu, a drzwi ze złota. Na wysokich postumentach stały posągi młodzieńców z pochodniami, które zapalano, ilekroć uczyt przeciągały się do nocy. Po drugiej stronie pałacu był sad, gdzie grusze, figi, granaty, śliwy, jabłonie rodziły przez cały rok wyborne owoce, albowiem w kraju Feaków nie znano zimy. Gdy Odysusz wszedł do sali biesiadnej, ujrzał książąt feackich, siedzących na ozdobnych krzesłach, wyścielonych haftowanymi dywanami. Wszyscy pili, śmiali się i rozmawiali, a wesołemu zebraniu przewodniczył król Alkinoos, na tronie, u boku swej małżonki. Syn Laertes opowiedział im swoje przygody, prosząc o statek, który by go zawiózł do Itaki. Król i księżęta złożyli mu dary tak bogate, że przewyższały wartością zdobycz trojańską przepadłą na morskich włóczęgach. Na wygodnym łożu, które ustawiono na pokładzie statku, Odysusz zasnął zmożony trudami i nadzieją powrotu. Na sennych powiekach długo trwał obraz smutnej Nauzykai, która go pożegnała milczącym spojrzeniem.

Odysusz spał, gdy Feakowie przybili do Itaki. Wyniesiono więc śpiącego na brzeg, a skarby ukryto w załomach skalnych. Słońce już było wysoko, gdy się obudził. Nie poznał własnej ziemi. Wtedy zjawiła się Atena i otworzyła mu oczy i pamięć. Rwał się biec do domu, do żony, do syna. Bogini go powstrzymała. Trzeba być ostrożnym. Wszyscy uważają go za zmarłego. Z sąsiednich wysp zjechali się młodzi księżęta zalotnicy. Starają się o rękę Penelopy i o dziedzictwo po zaginionym. Królestwo marnieje. Wierna żona już nie ma sił walczyć z natarczywością zalotników. Zwodzi ich, jak

może. Powiedziała, że nie wpierv wyjdzie za mąż, póki nie uszyje szaty pośmiertnej dla ojca. Aby zyskać na czasie, szyła tę szatę coś ze dwa lata: co w dzień uszyła, to pruć nocą. Na koniec podstęp się wydał. Książęta nalegają, aby któregoś z nich ostatecznie wybrała. Gdyby Odyseusz zjawił się nagle wśród nich, zabiliby go niechybnie.

Bogini dotknęła tułacza różdżką czarodziejską. Członki skurczyły się, postać zgięła się we dwoje, skóra obwisła na wychudłych pischelach. Brudne, dziurawe łachmany okryły żebraka, w którym nikt by się nie domyślił świetnego rycerza spod Troi. Przemieniony Odyseusz wziął kostur, zarzucił na plecy biesagi i w przebraniu nędzarza ruszył na podbój własnego domu i królestwa.

Jakoż nikt go nie poznał. Zachodził wszędzie swobodnie, karmiony miłosierną ręką, jako żebrak, stojący pod opieką Dzeusa. Dopiero kiedy wszedł na dziedziniec swego pałacu, stała się rzecz nieoczekiwana. Pod bramą, na kupie gnoju, leżał Argos — stare, bezsilne psisko. Jadło go robactwo, głód dobijał. Nagle do jego parszywych, otępiałych uszu doleciał głos znajomy. Spod mierzwy lat i nędzy wydobyły się wspomnienia dalekie, a przegniłe chrapy porwały nieoczekiwanie spod łachmanów wędrownego żebraka — znajomą woń pana. Poruszył się, chciał się przyczółgać do nóg Odyseusza, całym wysiłkiem psiej wierności dźwignął się na zmartwiałe łapy — i zdechl.

Odyseusz wszedł do pałacu. Widział rozpustę zalotników i siedząc na progu świetlicy żuł w milczeniu hańbę swego domu i myślał o zemście. Wreszcie nadeszła pora. Nazajutrz odbywał się turniej o rękę Penelopy. W podłogę sali biesiadnej wbito jednym rzędem dwanaście toporów. Każdy z zalotników brał ogromny łuk Odyseusza i próbował tak strzelić, aby grot przeszedł przez otwory wszystkich, rzędem stojących toporów. Lecz nikt nie miał nawet dość siły, aby napiąć łuk bohatera. Jeden drugiemu broń ze wstydem oddawał. Na koniec żebrak, siedzący na progu, prosił, żeby i jemu pozwolono. Telemach, któremu ojciec zdradził swą tajemnicę, kazał podać łuk. Nieznacznie zamknięto wszystkie wyjścia. Odyseusz naciągnął łuk, aż cięciwa odbrzękła jaskółczym gwizdem, wypuścił strzałę i grot przeszedł przez wszystkie topory.

Opadły zeń łachmany żebracze. Nagi, potężny, gniewny stał przy drzwiach niby bóstwo zemsty. Podniósł łuk. Brał jedną strzałę po drugiej i szył w zbitą gromadę zalotników. A gdy skończył, odłożył broń, wielce utrudzony. Służba wyniosła trupy ze sali, stoły i stołki z krwi obmyto, wymieciono, wykadzono siarką. W górnych pokojach wszczął się rwetes. Penelopa spała. Przybiegła do niej stara klucznica z krzykiem, że pan wrócił i wymordował zalotników. Królowa zeszła na dół.

Odyseusz siedział pod słupem, na środku pustej sali biesiadnej. Niedaleko stał syn Telemach, wpatrzony w ojca. Oddzielony dwudziestu latami rozłąki, utrudzony krwawym żniwem, którego właśnie dokonał, wydał się jej mąż jakimś obcym, dalekim, nie wiedziała, jak witać, jak mówić. Dopiero gdy odświeżył się kąpielą, przebrał, zagadał o rzeczach im tylko obojgu wiadomych — padła mu z płaczem w ramiona.

Pod jaworem na dziedzińcu lub w ogrodzie siadywali we czworo: stary ojciec Laertes, Penelopa, Telemach i Odyseusz, który opowiadał wszystko, czego doświadczył: dzieje wojny trojańskiej i swoją tułaczkę. Z dalekich stron zjeżdżali się krewni i znajomi albo i obcy ludzie, żeby zobaczyć człowieka, który był w podziemiu i słyszał śpiew syren, i był kochankiem nimf mieszkających w grotach tajemniczych. A gdy nadszedł czas, Odyseusz odczepił okręt i odjechał na nową tułaczkę, wyrwóżoną przez Tejrezjasza, posłuszny bogom i przeznaczeniu. Powrócił po wielu latach i osiadł w dworzyszczu — król z siwą brodą, czekający na śmierć, która miała doń wyjść z morza.

ZADANIA DO TEKSTU

1. W której osobie występuje narrator w utworze: _____

Podaj trzy wyrazy z tekstu, aby potwierdzić swoją odpowiedź:

1) _____ 2) _____ 3) _____

(2 punkty)

2. Podkreśl poprawną odpowiedź.

Narrator – to:

a) autor mitu b) osoba opowiadająca o wydarzeniu c) podmiot liryczny

(1 punkt)

3. Jakie zamiary wobec Odysa mieli Feakowie?

- a) zamierzali go uwięzić
- b) zamierzali go zawieźć do Itaki
- c) chcieli obrać królem

(1 punkt)

4. Z podkreślonego zdania wypisz dwa epitety.

(1 punkt)

5. Wypisz z tekstu cztery rzeczowniki, które są nazwami własnymi.

(1 punkt)

6. Wypisz dwie nazwy, które stosuje autor wobec Odyseusza, aby uniknąć powtórzeń:

a) _____ b) _____

(2 punkty)

7. Uzupełnij tabelkę.

Kto z bogów pomaga Odyszeuszowi?	Udowodnij, że to była pomoc.

(4 punkty)

8. W jakiej wojnie brał udział Odyszeusz?

(1 punkt)

9. Uzupełnij tabelkę.

Wymień wszystkich członków rodziny głównego bohatera	Podaj stopień pokrewieństwa

(3 punkty)

10. Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **F**, jeśli jest fałszywe.

Narrator określił wyspę Feaków jako krainę wiecznej szczęśliwości.

Penelopa pragnęła wyjść za mąż za jednego z zalotników.

Odys był nierozpoznany we własnym domu.

Syn Telemach nie widział ojca dwadzieścia lat.

(4 punkty)

11. Z jakimi trudnościami zetknął się Odys w trakcie powrotu do rodzinnego domu.

(2 punkty)

12. Z kim i z czym utożsamiał Odys ojczyznę?

(2 punkty)

13. Wybierz trzy cechy Odyseusza. Podaj przykłady sytuacji, w których ujawniły się podane cechy.

spryt, wierność, mądrość, mściwość, pycha, przezorność, siła, chytryść, ciekawość, odwaga, bogobojność, czułość, okrucieństwo

(3 punkty)

14. Wyjaśnij znaczenie frazeologizmów:

Praca Penelopy-

Wierność Penelopy-

(1 punkt)

15. Jak rozumiesz wypowiedź:

„Każdy z nas jest Odysem, co wraca do swej Itaki”(Leopold Staff)

(2 punkty)

Suma punktów	Uzyskane punkty
30	

Poziomy osiągnięć ucznia										
	<i>Poziom niezadawalający</i>			<i>Poziom zadowalający</i>		<i>Poziom podstawowy</i>			<i>Poziom wyższy</i>	
Ocena	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punkty	0-2	3-5	6-8	9-11	12-14	15-17	18-20	21-23	24-26	27-30
Procenty	9 i mniej	19-10	29-20	39-30	49-40	59-50	69-60	79-70	89-80	100-90